

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра архітектури та будівництва

**БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	022 «Дизайн»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Графічний дизайн»

Вид дисципліни	<u>базова</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>

**Івано-Франківськ
2022/2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри архітектури та будівництва
Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Розробник:

к.т.н., с.н.с., професор кафедри
архітектури та будівництва

Василь КАСІЯНЧУК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Наталія ГІЛЯЗОВА

Контактний телефон викладача	(099) 463 13 54; (098) 406 95 12;
e-mail	vasyl.kasiyanchuk@ukd.edu.ua;
Номер аудиторії чи кафедри	507 ауд.; 401 ауд. – кафедра архітектури та будівництва
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» є формування у студентів компетентностей, які сприяють чіткому розумінню небезпечних і шкідливих чинників у ситуаціях, що виникають у середовищі проживання, навчання і праці людини; вміння вирішення завдань по організації і створенню безпечних умов праці на виробництві.

Навчальна дисципліна спрямована на вивчення змісту, структури і взаємозв'язку життєдіяльності людини із середовищем її перебування, визначення чинників причин і параметрів, що призводять до різного роду небезпек. Підвищення рівня компетентності і розумінні законів та інших нормативно-правових документів, чинну галузеву нормативно-технічну документацію, засоби охорони праці для збереження життя, здоров'я, та працездатності людей при виконанні ними трудових обов'язків.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- визначення принципів і способів захисту людей в умовах ймовірного виникнення небезпек різного походження;
- прищеплення практичних навичок щодо забезпечення життєдіяльності людини при виникненні небезпек;
- ознайомлення студентів з законодавчими документами, нормативно-правовими і нормативно-технічними документами з питань охорони праці та захисту працюючих.

Результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студенти повинні **знати**:

- основні поняття, визначення та терміни БЖД;
- джерела небезпеки та їх класифікацію;
- характеристики середовища проживання людини;
- небезпеки середовища та наслідки їх негативних дій;
- правила гігієни;
- технології виробництва і продукцію лікувально-профілактичного харчування;
- засоби і методи підвищення безпеки і екологічності технічних засобів і процесів;
- засоби захисту населення від вражаючих факторів, аварій, катастроф, стихійного лиха;
- основи стійкої роботи об'єктів у надзвичайних ситуаціях та організації проведення рятувальних робіт;
- основні поняття в галузі охорони праці;
- законодавчі на нормативно правові акти про охорону праці; систему

управління охороною праці та організацію державного нагляду і громадського контролю;

- організацію пожежної безпеки щодо профілактики і ліквідації пожеж і вибухів, зниження їх негативних наслідків;
- систему навчання та інструктаж з охорони праці.

Вміти:

- ідентифікувати потенційні небезпеки, тобто розпізнавати їх вид, визначити просторові та часові координати, величину та імовірність їх прояву;
- практично здійснювати заходи щодо підвищення безпеки і екологічності технічних засобів і технологічних процесів;
- здійснювати заходи щодо самозахисту і захисту виробничого персоналу, населення від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха;
- оцінювати радіаційну, хімічну, біологічну ситуацію і ситуацію, яка може виникнути під час стихійного лиха та аварій, приймати відповідні рішення;
- визначити вимоги нормативно – правових актів з охорони праці в межах обов’язків фахівця кваліфікаційного рівня «бакалавр»;
- проводити навчання та інструктажі з охорони праці працюючих;
- організовувати високопродуктивну безпечну та нешкідливу працю на конкретному об’єкті, робочому місці, впроваджувати лікувально-профілактичні заходи.
- застосовувати отримані теоретичні знання в повсякденній практичній діяльності щодо забезпечення вимог охорони праці для працюючих.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів вказані відповідно до освітньої програми “Графічний дизайн”, введеної в дію ЗВО “Університет Короля Данила” 01.09.2022 року)

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва результату навчання
ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ДК2.Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок безпечної діяльності на основі знання міжнародних норм і законодавства України в системі цивільного захисту та управління охороною праці (додаткова ЗК на підставі листа МОН України)	ПРН12.Дотримуватися стандартів проектування та технологій виготовлення об’єктів дизайну у професійній діяльності.

№ 1/9-234 від 13.04.2018 р. щодо навчання студентів з питань безпеки життєдіяльності).	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	I	
Семестр	II	
Кількість кредитів ECTS	3	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16 год.
	семінари, практичні	14 год.
Самостійна робота		60 год.
Форма підсумкового контролю	Залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ”

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 1.

Тема 1. АКТУАЛЬНІСТЬ І ЗАВДАННЯ КУРСУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (2 год.)

Актуальність і завдання курсу БЖД. Поняття небезпеки, небезпечних ситуацій. Класифікація небезпек. Класифікація небезпек. Характеристика небезпечних та шкідливих факторів. Ризик, як оцінка небезпек. Ризик, як оцінка небезпек. Ергономічні основи БЖД. Психологічні основи БЖД.

Тема 2. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (2 год.)

Законодавча та нормативна база БЖД в Україні. Закон України «Про охорону праці». Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Закон України «Про дорожній рух». Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань». Закон України «Про охорону навколишнього середовища». Кодекс цивільного захисту України.

Тема 3. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ (2 год.)

Поняття про надзвичайні ситуації. Їх класифікація. Поняття природних надзвичайних ситуацій. Класифікація стихійних лих. Загальний план боротьби зі стихійними лихами. Поняття природних надзвичайних ситуацій.

Класифікація стихійних лих. Загальний план боротьби зі стихійними лихами. Землетруси та захист від них. Повені і боротьба з ними. Урагани і захист населення від них. Екологічна ситуація в Україні та можливий характер катастроф.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №2.

Тема 4. ПОЖЕЖІ І ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА (2 год.)

Основи теорії горіння. Пожежі і пожежна безпека. Техніка гасіння пожежі. Класифікація пожеж. Засоби гасіння пожежі. Основні способи рятування людей на пожежах.

Тема 5. БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В ДОРОЖНЬОМУ РУСІ (2 год.)

Загальні принципи безпеки на дорогах. Обов'язки та права пішоходів. Обов'язки та права пасажирів.

Тема 6. ТЕРОРИЗМ. СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У БОРОТЬБІ З НИМ (2 год.)

Види тероризму. Мотиви і наслідки тероризму. Боротьба з тероризмом в Україні та міжнародному масштабі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №3

Тема 7. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ (2 год.)

Поняття та основні завдання гігієни праці та виробничої санітарії. Фактори трудової діяльності та умови праці. Втома і стомлення, їх причини та психофізіологічні механізми. Мікроклімат. Санітарно-гігієнічні параметри виробничого середовища. Освітлення виробничих приміщень. Основні положення ергономіки.

Тема 8. РАЦІОНАЛЬНЕ ЗДОРОВЕ ТА ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНЕ ХАРЧУВАННЯ (2 год.)

Раціональне харчування. Здорове харчування. Лікувально-профілактичне харчування

Теми семінарських занять

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин
1	9	АКТУАЛЬНІСТЬ І ЗАВДАННЯ КУРСУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	2

2	10	ЗАКОНОДАВЧА БАЗА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	2
3	11	ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ	2
4	12	ПОЖЕЖІ І ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА	2
5	13	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В ДОРОЖНЬОМУ РУСІ	2
6	14	ТЕРОРИЗМ. СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У БОРОТЬБИ З НИМ РАЦІОНАЛЬНЕ ЗДОРОВЕ ТА ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНЕ ХАРЧУВАННЯ	2
7	15	ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНИТАРІЇ	2
Всього практичних занять			14

Зміст самостійної роботи студентів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності»

Найменування видів робіт	Розподіл годин
Самостійна робота, год, у т.ч.:	60
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	8
Підготовка до семінарських занять та контрольних заходів	7
Підготовка презентацій	7
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення: 1. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (2 год.).	38

2. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ (6 год.). 3. ПОЖЕЖІ І ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА (6 год.). 4. БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В ДОРОЖНЬОМУ РУСІ (6 год.). 5. ТЕРОРИЗМ. СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У БОРОТЬБІ З НИМ (6 год.). 6. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ (6 год.). 7. РАЦІОНАЛЬНЕ ЗДОРОВЕ ТА ЛІКУВАЛЬНО–ПРОФІЛАКТИЧНЕ ХАРЧУВАННЯ (6 год.).	

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Дозволяється вільне відвідування лекцій студентам за індивідуальним графіком навчання. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту ЗВО «Університет Короля Данила», Правил поведінки здобувачів освіти та Кодексу корпоративної етики. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення дискутувати, ставити запитання викладачеві як під час лекцій, так і під час семінарських чи практичних занять.

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися один до одного, бути урівноваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес.

Під час виконання письмових тестових завдань недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти» розглядає та вирішує перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента або подання декана.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН12. Дотримуватися стандартів проектування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності.	Лекція, розповідь-пояснення, бесіда, інструктаж, ілюстрування, демонстрування, спостереження, комп'ютерні і мультимедійні методи, вправи, практичні роботи, індуктивний, дедуктивний, традуктивний, аналітичний, синтетичний, порівняння, узагальнення, конкретизація, виокремлення основного, репродуктивний, проблемно-пошуковий,	Залік, поточний контроль, усний контроль, тестовий контроль.

	евристичний, дослідницький, методи самостійної роботи, робота під керівництвом викладача, дискусія, диспут, мозковий штурм, тренінгові заняття, бесіда-діалог.	

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання студентів I курсу за освітньою програмою «Безпека життєдіяльності» здійснюється відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Видами діагностики та контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

1. Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною чотирибальною шкалою – “2”; “3”; “4”; “5”.

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів) без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

ШКАЛА В БАЛАХ	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ ECTS	НАЦІОНАЛЬНА ШКАЛА	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
90–100 балів	A	5 «відмінно»	повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу

83–89 балів	B	4 «дуже добре»	неповна відповідь на питання з проблематики теми, наявність незначних помилок
76–82 бали	C	4 «добре»	
68–75 балів	D	3 «задовільно»	недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність помилок;
60–67 балів	E	3 «достатньо»	
35–59 балів	FX	2«незадовільно»	невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді.
0–34 бали	F	2«неприйнятно»	

2. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену у вигляді комп'ютерного тестування. Тестування відбувається в комп'ютерних лабораторіях навчального закладу (або в особливих випадках – дистанційно) з використанням програми Moodle і передбачає проходження тесту з 30 питань різного рівня складності впродовж 20 хвилин.

За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали екзамен і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних

відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Студенти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційної сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації коледжу не пізніше одного робочого дня після сесії.

Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

3. Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час проведення практичних занять.

Поточний контроль передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Бали додаються до балів, які отримав студент під час поточного контролю, але не більше, ніж кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності (теоретичні основи). Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2008. 108 с.
2. Безпека життєдіяльності [текст]: підручник. / [О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В.І. Применко та ін.] – К.: «Центр учбової літератури», 2013. 448 с.
3. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / За ред. проф. В.В.Березуцького. Харків: Факт, 2005. 348 с.
4. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М.

Пічі. Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ", 2002. 328 с.

5. Касіянчук В.Д., Жирак Р.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2022. 172 с.

6. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: навчальний посібник. 6-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 332 с.

7. Скобло Ю. С., Соколовська Т. Б., Мазоренко Д. І., Тіщенко Л. М., Троянов М. М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Київ: Кондор, 2003. 424 с.

8. Хилько М.І. Екологічна безпека України: навчальний посібник. Київ, 2017. 266 с.

9. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 301 с.

10. Ярошевська В.М. Безпека життєдіяльності: підручник. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 560 с.

Допоміжні:

1. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці (практичний курс). Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: «Думка», 2010. 152 с.

2. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: навчально-методичний комплекс для підготовки спеціалістів ступеня «бакалавр» I-IV рівнів акредитації всіх напрямків підготовки / М.М. Сакун, І.В. Москалюк, В.Ф. Нагорнюк; за редакцією Сакуна М.М. Одеса: Видавництво, 2017. 400с.

3. Безпека праці: ергономічні та естетичні основи: навчальний посібник / С.О. Апостолук, В.С. Джигирей, А.В. Апостолук та ін. Київ: Знання, 2006. 215 с.

4. Васильчук М.В., Бадюк Ю.В. Безпека життєдіяльності. Нормативні документи для навчальних закладів. Київ, 2010. 1024 с.

5. Заплатинський В.М. Полімовний тлумачний словник з безпеки: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 120 с.

6. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності: словник-довідник / Д.В. Зеркалов, В.А. Сажко. Київ: Основа, 2002. 128 с.

7. Плахтій П.Д., Савчук А.М., Підгорний В.К., Бурдейний І.М. Безпека життєдіяльності в запитаннях і відповідях: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2005. 255 с.

8. Рожков А.П. Пожежна безпека: навч. посібник. Київ: Пожінформтехніка, 1999. 256 с.

9. Типова програма нормативної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів вищих навчальних закладів освітніх рівнів «неповна вища освіта» та «базова вища освіта» всіх спеціальностей / Укл. В.М. Заплатинський, В.В. Мухін, М.І. Стеблюк та ін. Київ, 2002. 18 с.

10. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури,

2006. 138 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua/>
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Кабінет Міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/>
5. Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
7. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України URL: <http://www.social.org.ua>
9. Про національну безпеку України. Закон України. Документ 2469-VIII, чинний. Редакція від 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19Hn355>
10. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
11. Про охорону праці. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/ed20110625#Text>
12. Рада національної безпеки і оборони України URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>